

Utlåtande Rotel VIII (Dnr KS 2025/289)

Motion om att tillämpa färgad asfaltering och ljusa trottoarer för ökad attraktivitet och mildare temperaturer i gaturummet

Motion av Destiny Zandi Lindgren (KD)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Lars Strömgren

Sammanfattning av ärendet

Destiny Zandi Lindgren (KD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionären föreslår att kommunstyrelsen ges i uppdrag att utreda hur ljusare färgsättning av körbanor och trottoarer på ett kostnadseffektivt sätt kan öka attraktiviteten och mildra temperaturer i gaturummet.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att stadens klimatanpassningsarbete behöver bedrivas långsiktigt och systematiskt, att såväl ökad krontäckning som annan typ av beläggning och materialval kan utgöra möjliga åtgärder och att det inte är meningsfullt att utreda färgad asfaltering som en generell åtgärd för hela staden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att ökad krontäckningsgrad och stadsgrönnska är de viktigaste parametrarna för att öka stadens motståndskraft mot värmeböljor samt att vitmålade tak och ljusare beläggning på trottoarer kan vara ett komplement till detta.

Trafiknämnden påpekar att de städer där ljusare asfalt använts har högre temperaturer än Stockholm, befarar att vägmarkeringar och kontrastmarkeringar för synskadade blir svårare att se med ljus asfalt och beläggning och är tveksam till att nyttan med att belägga hela vägar i Stockholm med ljus asfalt skulle överstiga kostnaderna.

Farsta stadsdelsnämnd saknar tillräcklig kompetens för att bedöma om färgad asfalt är ett bra alternativ för att uppnå önskad nytta samt framhåller att ökad krontäckningsgrad har många fördelar då det förutom bidrag till klimatanpassning även bidrar till stärkt biologisk mångfald.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd är positiv till fler åtgärder för att motverka klimateffekterna, men konstaterar att behovet i parkmiljöer är mindre eftersom grönskan reglerar temperaturen där.

Södermalms stadsdelsnämnd saknar kunskap om hur färgpigment i asfalt kan bidra till svalare temperaturer och ljusare omgivning men anser att olika metoder som kan bidra till att mildra effekterna av ett varmare klimat är värda att undersöka vidare samt utreda konsekvenserna av ljusare asfalt ur estetisk synvinkel, trafiksäkerhet och tillgänglighet för synskadade.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Värmeböljor utgör stora hälsorisker särskilt för äldre, barn och gravida och kommer tyvärr bli allt vanligare i Stockholm i takt med klimatförändringarna. Vissa områden i Stockholm kommer återkommande att vara värmeöar med mycket höga temperaturer.

Den rödgröna majoriteten satsar stort på att både motverka klimatförändringarna och klimatanpassa samhället. Vi har gett miljöförvaltningen i uppdrag att inrätta en samordningsfunktion för stadens arbete med värmebölja för att samla stadens arbete och ta gemensamma krafttag. Stadens nuvarande handlingsplan för klimatanpassning håller på att revideras för att vässa arbetet ytterligare.

De viktigaste och mest effektiva åtgärderna för att mildra effekterna av värmeböljor i stadsmiljön är mer grönska och fler träd med ökad krontäckningsgrad, för att skapa mer skugga och mildra värmeöar. Mer grönska och fler träd skyddar även mot skyfall, som utöver värmeböljor är en annan stor och utmanande konsekvens av klimatförändringarna. Mer växtlighet, och varierad sådan, ökar även den biologiska mångfalden, vilket är ytterligare en anledning till att satsa på mer grönska och fler träd.

Hur mycket vi än planterar fler träd och ökar grönskan i staden är det dock ofrånkomligt att klimatförändringarna och relaterade värmeböljor kommer leda till stora samhällsekonomiska problem och mänskligt lidande. Själva klimatutsläppen, i Stockholm framförallt från trafiken, behöver därför också minska för att minska behovet av framtida klimatanpassning. Kristdemokraterna arbetar tyvärr i helt fel riktning genom att styra i en regering som för första gången på många år ökar Sveriges utsläpp. Ljusare asfalt kan tyvärr inte kompensera för detta, hur välvilliga motionärens förslag än låter.

Bilaga

Motion om att tillämpa färgad asfaltering och ljusa trottoarer för ökad attraktivitet och mildare temperaturer i gaturummet, dnr KS 2025/289-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 3 september 2025

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Nike Örbrink (KD) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen,
2. Att därutöver anföra följande

Kristdemokraterna välkomnar trafikkontorets optimistiska nyfikenhet kring infärgad asfalt för lägre temperaturer i gaturummet. Tyvärr fastnar kontoret vid ett resonemang om ljusgrå nyanser trots att jag motionerade om just infärgning av asfalt i färger bortom det monokroma. Just alternativ färgsättning som alternativ till monokroma nyanser kan motverka den försämrade trafiksäkerhet som minskade kontraster innebär enligt kontoret, liksom bredda användningen av diverse färgsättningar utifrån lokal kontext och arkitektonisk karaktär. Avslutningsvis vill vi därför även slå ett slag för infärgning av asfalt och ljusa trottoarer som möjligt verktyg för ökad attraktivitet utöver mildare temperaturer. Vi saknar tyvärr svar från kontoret angående detta.

Ärendet

Destiny Zandi Lindgren (KD) har väckt en motion i kommunfullmäktige. Motionären anser att den globala uppvärmningen ställer krav på ansvarsfull stadsutveckling. Genom alternativ färgsättning av körbanornas beläggning och ljusare materialval även på trottoarer menar motionären att Stockholm kan bli ljusare och mer attraktivt samtidigt som höga temperaturer motverkas och sårbarheten vid värmeböljor minskar.

Motionären påpekar att färgad asfalt används i varma städer som Doha, Phoenix och San Antonio men även på kallare breddgrader som i Tokyo. Den samhällsekonomiska besparingen kan enligt motionären väl överstiga de dyra konsekvenser som värmeböljor och ett hälsofarligt varmt mikroklimat i städer medför. Samtidigt skapas förutsättningar för mer energisnål belysning i gaturummet när mörk och ljusabsorberande asfalt ersätts av ljusare ytor.

För att säkerställa att trafiksäkerhet för samtliga trafikanter kan garanteras samt att tillgänglighetsanpassningen i stadsmiljön för framförallt synskadade inte påverkas negativt, behöver staden utreda hur ljusare färgsättning kan implementeras i Stockholms stad. Motionären föreslår därför att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda hur ljusare färgsättning av körbanor och trottoarer på ett kostnadseffektivt sätt kan bli ett möjligt alternativ i utvecklingen av stadens gaturum.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden, trafiknämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd och Södermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 2 juli 2025 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholm stads Miljöprogram 2030, beslutat av kommunfullmäktige den 23 september 2024, finns mål om ett klimatanpassat Stockholm. Miljöprogrammet genomförs genom handlingsplaner och i Handlingsplan för klimatanpassning 2022-2025, beslutat av kommunfullmäktige den 13 december 2021, finns flera aktiviteter som handlar om att göra staden mer motståndskraftig mot värmeböljor.

Kommunstyrelsen har i uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2025 att tillsammans med berörda nämnder och styrelser uppdatera handlingsplan för klimatanpassning. Ett av underlagen i det arbetet är den promemoria som togs fram av stadsbyggnadskontoret som ett resultat av uppdrag i kommunfullmäktiges budget för 2024 där stadsbyggnadsnämnden tillsammans med exploateringsnämnden, trafiknämnden och i samråd med miljö- och hälsoskyddsnämnden,

utbildningsnämnden, stadsdelsnämnderna, Micasa Fastigheter i Stockholm AB och SISAB utreda hur effekter av värmebölja kan inkluderas och hanteras i stadsutvecklingsprocessen.

Slutsatser från den utredningen är att det inom stadens verksamheter pågår ett arbete med att hantera effekter av värmebölja i stadsutvecklingsprocessen. Genom fysisk planering, forskning och utveckling, med gestaltning och arkitektur, hållbarhets- och klimatanpassningsåtgärder samt i löpande förvaltning och uppföljning sker en successiv anpassning av stadsmiljöer och bebyggelse. Det finns god kunskap hos nyckelpersoner och underlag i form av kartor och rapporter att ta del av inom stadens verksamheter.

Utredningen visar att gemensamma målbilder och bredare kunskap hos berörda aktörer behöver stärkas ytterligare. Kunskap om klimatanpassningsarbete behöver bäras av många roller inom staden, inte enbart av specialister. Samverkan på medarbetarnivå bidrar till viktig kunskapsdelning mellan förvaltningar och bolag.

Stadsledningskontoret kan konstatera att utredningens slutsatser för att utveckla arbetet med att hantera effekter av värmebölja i stadsutvecklingsprocessen kommer att tas vidare genom kommande handlingsplan.

Kontoret anser att stadens klimatanpassningsarbete behöver bedrivas långsiktigt och systematiskt. Utgångspunkten är identifierade risker och de nya behov som uppstår i ett förändrat klimat. Att göra staden mer robust mot klimatförändringar kommer således att innebära många olika typer av åtgärder. Vad som är en lämplig åtgärd behöver prövas utifrån lokala förutsättningar, identifierade risker, kostnadseffektivitet och behov.

I arbetet med att motverka höga temperaturer i stadsmiljön kan såväl ökad krontäckning, som annan typ av beläggning och materialval prövas. Anpassning kan även handla om utformning eller lokalisering av olika typer av funktioner och byggnader.

Som trafiknämnden konstaterar i sitt yttrande över nu aktuell motion, skulle en förändrad färg på gaturummet både innebära ett ökat underhållsbehov och utmaningar för dem med nedsatt syn. Miljö- och hälsoskyddsnämnden framhåller därtill att det kan dämpa temperaturer men inte lika effektivt som grönska. Detta utesluter inte, enligt stadsledningskontoret, att kulörsättning ändå kan vara en möjlig åtgärd att pröva under vissa förutsättningar, men det är knappast meningsfullt att utreda färgad asfaltering som en generell åtgärd för hela staden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 juni 2025 följande.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att godkänna miljöförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Som motionären påpekar påverkar olika markmaterial och kulören på dessa mikroklimatet i städer.

Miljöförvaltningen har tagit fram värmeanalyser som ett kunskapsunderlag tillgängliga för stadens övriga förvaltningar och bolag. Analyserna baseras på satellitmätningar och visar på korrelationer mellan stadens varmare och svalare områden kopplat till trädkrontäckningsgrad, grad av hårdgjordhet, samt närhet till vatten. Stadens medverkan inom projekt som Stockholm Heat och dess mätningar med sensorer stödjer också kunskapen om olika stadsstrukturers effekt på mikroklimaten i staden.

Att säkra och öka krontäckningsgraden och stadsgrönskan i staden bedömer förvaltningen är de viktigaste parametrarna för att öka stadens motståndskraft mot värmeböljor. Mängden hårdgjorda ytor, material och kulör bidrar dock också till hur mycket solinstrålning och värmeenergi som absorberas, lagras och avges till omgivningen. För att hantera längre och intensivare värmeböljor skulle därför en ökad tillämpning ljusare material/kulörer kunna vara ett komplement till ökad stadsgrönska.

Som motionären anger, finns forskning och erfarenheter som visar att ljusare markmaterial har en positiv inverkan på mikroklimatet i städer genom att minska den urbana värmeöeffekten. Användning av ljusare material kan sänka omgivande lufttemperaturer med runt 2 grader Celsius i stadsområden som ligger i lokala värmeöar.

Åtgärder som att måla tak vita eller använda ljusare beläggningar på trottoarer kan bidra till att skapa svalare och mer behagliga urbana miljöer. Negativa effekter så som förändring av lokala vindmönster och uppvärmning av angränsande områden bör dock som motionären påpekar utredas vidare.

Staden arbetar på flera sätt med att stärka sin förmåga att hantera konsekvenserna av ett förändrat klimat, inte minst kopplat till ökad risk för värmeböljor och torka. Miljöförvaltningen har bland annat fått i uppdrag att inrätta en samordningsfunktion för stadens arbete med värmebölja. Det pågår även en uppdatering av stadens handlingsplan för klimatanpassning. Inom ramen för det arbetet har frågan om hur markmaterial och kulörsättning kan vara lämpliga åtgärder i den fortsatta åtgärdsplaneringen lyfts.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2025 följande.

Trafiknämnden beslutar att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt vad kontoret förstår har de städer som nämns i motionen målats med en typ av ljusgrå beläggning som heter CoolSeal, och är ett varumärke som marknadsförs av ett företag. På företagets hemsida står att det beläggnings finns i sex olika länder men framförallt har testats i Phoenix och Los Angeles.

I Phoenix är temperaturerna betydligt högre än i Stockholm, och ligger i juni-augusti runt 39-40 grader dagtid, jämfört med Stockholms 20-23 grader under samma period. Los Angeles kommer inte upp i lika höga temperaturer som Phoenix, men då det är omgivet av öken och tusentals kilometer asfalt är det i hög grad utsatt för värmeöffekter.

Vad gäller trafiksäkerhet vid användning av den här typen av beläggning finns en risk att vägmarkeringar som t.ex. övergångsställen, markering av cykel- och busskörfält och mittlinjer blir svårare att se då kontrasten mellan den vita målningen och asfalten blir mindre. Även om kontrasten i målningen är acceptabel när den är ny så är det tänkbart att det kommer att krävas ett ökat underhåll av vägmarkeringar eftersom en sliten målning kommer att synas sämre än vad den gör idag. Om ljus beläggning också skulle göras på gångbanor så kan det bidra till att försämra för personer med synnedsättning, då kontrastmarkeringar i syfte att öka säkerhet och orienterbarhet för personer med synnedsättning oftast ligger på gångbanorna, t.ex. vid kanten på övergångsställe och busshållplats.

På företagets hemsida står det att staden Phoenix år 2021 presenterade resultat från det första året av försök med beläggnings. Studien visade att lufttemperaturen på cirka 1,8 meters höjd under natten i genomsnitt var 0,3 grader Celsius lägre över beläggnings, jämfört med obehandlade ytor. Dessutom hade beläggnings en genomsnittlig yttemperatur som var 5,8 till 6,7 grader Celsius lägre än traditionell asfalt vid middagstid och under eftermiddagen. Temperaturen under ytan var i genomsnitt 2,7 grader Celsius lägre i områden behandlade med sval beläggning.

Enligt uppgifter från företagets hemsida kostar beläggnings ca 240 000 kr per kilometer väg, med en livslängd på upp till 7 år innan ommålning kan behövas. Trafikkontoret är tveksamt till att nyttan med att belägga hela vägar i Stockholm skulle överstiga kostnaderna. Möjligen skulle det kanske framöver kunna finnas ett användningsområde för den här typen av beläggnings vid vissa lokala värmeöar, där ett tillskott av grönska och vatten inte är tillräckligt.

Om kommunfullmäktige skulle besluta att utreda frågan bör de erfarenheter av beläggnings som gjorts av staden Phoenix kunna användas som ett underlag i utredningen. Enligt vad företaget framför på sin hemsida är deras beläggning ett miljövänligare alternativ än övriga beläggnings, och detta är något som i så fall också skulle behöva utredas närmare. Påverkan på stadsmiljön i stort är också något som bör tas i beaktande, då utseendet på körbanor och trottoarer som är belagda med detta överdrag skiljer sig märkbart från vanlig asfalt.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 juni 2025 följande.

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen av en motion från Destiny Zandi Lindgren (KD) om tillämpning av färgad asfaltering och ljusare trottoarer för ökad attraktivitet och mildare temperaturer i gaturummet.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar motionärens åsikt om att det är angeläget att skydda särskilt sårbara grupper som vistas i gaturummet vid värmeböljor.

Förvaltningen saknar tillräcklig kompetens för att bedöma om färgad asfalt är ett bra alternativ för att uppnå önskad nytta samt vilka kostnader det skulle medföra.

Förvaltningen ser att ökad krontäckningsgrad har många fördelar och arbetar för att öka krontäckningsgraden i stadsdelsområdet, bland annat genom projekteringen av blivande Hästhagsparken. På den yta som idag är hårdgjord, Hästhagens bollplan, ska träd planteras för att ge skugga och bidra till sänkt temperatur. Med ökad krontäckningsgrad förbättras möjligheten att hantera skyfall och ge skydd till särskilt sårbara grupper, såväl som övriga boende och verksamma, vid värmeböljor. Vidare bidrar fler träd till att bevara och stärka biologisk mångfald samt att öka förutsättningarna för ekosystemtjänster i staden. Vid exploatering i stadsutvecklingsområden är det därför viktigt att ställa krav på ökad krontäckningsgrad enligt stadens trädsmål.

Förvaltningen bedömer att ärendet innebär förbättringar för miljö och klimat när det gäller åtgärder med ökad krontäckningsgrad medan åtgärder som innebär att asfalt bryts upp och ersätts med ny medför negativa effekter för miljön med ökad förbrukning av resurser och energi.

Förslaget bedöms kunna bidra positivt till att stärka stadens arbete med mänskliga rättigheter. I förslaget finns klimatanpassningsåtgärder med målet är att skydda människor från värmeböljor vilka bedöms ha en positiv effekt för alla invånare och särskilt för personer med funktionsnedsättning.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 12 juni 2025 följande.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen anser det positivt om fler åtgärder som kan motverka konsekvenserna av klimatförändringarna utreds, men konstaterar att motionen främst handlar om gatumiljöer som trafikkontoret har hand om.

Parkvägar sköts av stadsdelsförvaltningen, men i de miljöerna är det sällan problem med värmeöar, eftersom det finns mer grönska där som reglerar temperaturen. Däremot kan färgad asfalt användas i parkmiljöer och till exempel lekplatser som en del av gestaltningen. Erfarenheten är då att färgad asfalt kan vara fint och uppskattat, men det är dels dyrare vid anläggning, dels kräver det mer underhåll eftersom den färgade delen nöts bort och behöver ersättas. Det kan också vara svårt att skapa en vacker miljö när delar av asfalten behöver lagas.

Södermalms stadsdelsnämnd

Södermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 juni 2025 följande.

Södermalms stadsdelsnämnd överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande av Jonas Nilsson m.fl. (M) och Lars Rottem Krangnes (C), se Reservationer m.m.

Ersättaryttrande av Erik Ehrs (KD), som instämmer i särskilt uttalande av Jonas Nilsson m.fl. (M) och Lars Rottem Krangnes (C).

Södermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 maj 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Eftersom motionens förslag omfattar körbanor och trottoarer konstaterar stadsdelsförvaltningen att förslaget i första hand berör gatumarken vilken trafiknämnden har ansvar för.

Förvaltningen saknar kunskap om hur färgpigment i asfalt kan bidra till svalare temperaturer och ljusare omgivning men anser att olika metoder som kan bidra till att mildra effekterna av ett varmare klimat är värda att undersöka vidare.

Vilket också anges i motionen är det viktigt att trafiksäkerheten och tillgängligheten för bland annat synskadade beaktas vid en eventuell utredning av förutsättningarna att tillföra asfalten färgpigment. Det är enligt förvaltningen även viktigt att utreda konsekvenserna av ljusare asfalt i stadsmiljön ur estetisk synvinkel.

Reservationer m.m.

Södermalms stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Jonas Nilsson m.fl. (M) och Lars Rottem Krangnes (C)

Kristdemokraterna och Centerpartiet Södermalm håller med Destiny Zandi Lindgren om att det är värt att undersöka valet av pigment i stadens asfalt. Författaren ger flera exempel på städer som redan idag gjort medvetna val i frågan vilket minskar risken för och skadliga effekterna av värmeböljor. Även om Stockholm är nordligt beläget har även vi upplevt värmeböljor och dess tydliga påfrestningar. Det hade gynnat stadens invånare om dessa extremare perioder kunde mildras. Att spara pengar på gatubelysning genom att använda ljusare toner är positivt; vidare vill vi även lyfta att det kan även vara trygghetskapande att öka synligheten i gatumiljön. Likt författaren tar upp instämmer vi i att frågan bör nogt analyseras utifrån dess effekter för framförallt synskadade, utifrån trafiksäkerhet allmänt och kostnadseffektivitet. Slutligen sluter vi upp bakom förvaltningens och författarens betoning på att valet av pigment och färg bör ta stor hänsyn till dess estetiska inverkan på gatumiljön och ska passa med Stockholms befintliga färgsättning. Vi ska ta tillvara på vår vackra stad och undersöka hur vi kan göra den ändå bättre.